

7. PODSUMOWANIE

Do XVII w. sieci handlowe i dystrybucyjne na terenie Nowej Hiszpanii były już w pełni zorganizowane. W miejskich społecznościach zaczynały powstawać kręgi odbiorców zainteresowanych dziełami sztuki. Gusta artystyczne kolonialnego społeczeństwa kształtowane były pod wpływem lokalnej mody, jednak wymiana handlowa z Antwerpią i Sewillą pozostawała niezmienna, a nawet wzrastało zainteresowanie malarstwem, książkami czy drukami o charakterze dewocyjnym na rynku amerykańskim³⁶.

Prawie 10% wydawnictw w bibliotekach Nowej Hiszpanii pochodziło z Niderlandów, w szczególności z Antwerpii. Do statystyki nie zostały wliczone brewiarze i mszały, gdyż nie zasilają zbiorów bibliotecznych, ale pozostawały w rękach osób duchownych, często przechowywano je w zakrystiach kościołów i w klasztorach, a ponieważ były w ciągłym użyciu, wiele z nich uległo zniszczeniu³⁷.

Druki pochodzące z Niderlandów odgrywały niezaprzecalnie ważną rolę w kształtowaniu życia kulturalnego, akademickiego, a nawet w formowaniu systemu prawa w społeczeństwie Nowego Świata. Wizerunki z Europy od najwcześniejszych czasów były wykorzystywane w kolonialnym świecie, służyły celom ewangelizacyjnym, ale także wpływały na kształtowanie się lokalnych szkół artystycznych. Można podsumować niniejsze rozważania stwierdzeniem, że historia kultury i dzieje malarstwa w Nowej Hiszpanii byłyby inne bez grafik, druków i malarstwa niderlandzkiego, które w znacznym stopniu decydowały o procesie kształtowania lokalnej tradycji ikonicznej³⁸. Ta krótka analiza stanowi ogólny zarys projektu pracy doktorskiej, która będzie dotyczyć wymiany handlowej i artystycznej pomiędzy Flandrią i Meksykiem, ze szczególnym uwzględnieniem roli druków i malarstwa niderlandzkiego w kształtowaniu się struktur kulturowych i wzorców artystycznych w społeczeństwie Nowej Hiszpanii w okresie od połowy XVI w. do początków XVIII stulecia.

³⁶ DE MARCHI; VAN MIEGROET 1999: 87.

³⁷ ESCALANTE; OLMEDO 2008: 2; Dane statystyczne dotyczą inwentarza bibliotecznego Colegio de Santiago de Tlatelolco – pierwszej biblioteki, która powstała w Nowej Hiszpanii, w niej właśnie blisko 10% wydawnictw pochodziło z Antwerpii. LAFAYE 2002: 100.

³⁸ „formaron parte del proceso constructivo de una tradición local, con fuertes rasgos de identidad” ESCALANTE, OLMEDO 2008: 13.